

سبب نقصانها و شرها در آنجا که کون و فساد پذیرد

- بضرورت تابع ایشانست. پس پدید (۱) آمد که هستی (۲) تن (۳) همچنین (۴) که هست چنانست که باید؛ و پدید (۵) آمد (۶) که سبب شر و نقصان از کجاست؛ و پدید (۱) آمد که نیکی آنجاست که اثر خیر (۷) اول رسد و بدی آنجاست که آن اثر نرسد (۸) و آن اثر را پذیرا نبود و (۹) نه بسبب (۱۰) دیگر (۱۱)، و این نظام نه باتفاق (۱۲) است؛ بل این آمیزشها را قوتها اند که آن آمیزش کنند که همچون (۱۳) ایشان آرد. پس گاهی خود افتد از حرکات آسمانی و پذیرای زمینی چنانکه آمیزش افتد که حیوانی موجود (۱۴) آید بی زایش، و بیشتر آن بود که بزایش آید (۱۵) که صورت آن چیز سبب بودن همچون (۱۶) خویشان (۱۷) بود بآنکه سبب آمیزش (۱۸) شود روزی (۱۹) که آنجا استعدادی همچنان (۲۰) وی بود؛ چنانکه حال آنچیزها ۱۰ است که بزایش بوند (۲۱). *أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ* (۲۲).

(۱) مك ۱، مك ۲، مل: بدید. (۲) چه: هم. (۳) مج، مك ۱، مك ۲: تن. (۴) مج، مك ۱: هم چنین. (۵) مك ۱، مك ۲: بدید. (۶) مل: که هستی... آمد. (۷) مج: چیز. (۸) تم: نرسید. (۹) مك ۱، مك ۲: و. (۱۰) مج، مك ۱، مل: نبوده سببی؛ مك ۲، طم، س، عس، چه: بسببی. (۱۱) مل: دگر. (۱۲) طم: نه اتفاق. (۱۳) مك ۲: همچو؛ تم: همه چون. (۱۴) چخ: وجود. (۱۵) تم: بیش آید. (۱۶) مك ۲: همچو. (۱۷) طم: خویشتی. (۱۸) مك ۲: آمیزشی. (۱۹) مج، مل: بروزی. (۲۰) مج، طم، س، چه: همچون آن؛ مل: همچون. (۲۱) تم: بود. (۲۲) مج: + تم؛ مك ۲: والحمد لله رب العالمین. تمت الالهيات؛ تم: والحمد لله رب العالمین تمت تمت تم تم تم... طم؛ والحمد لله رب العالمین. تمام شد الهیات حکمت علانی بعون الله و حسن توفيقه والختم بالصلاة على محمد وآله الاخيار الاطهار.

فهرست محتوا

۱ - فهرست عنوانهای علم برین

- ۱ - اندر چندی علمهای حکمت ص ۱ - ۵
- ۲ - پیدا کردن موضوعات این سه علم نظری تا موضوع این علم برین پدید آید » ۵ - ۸
- ۳ - باز نمودن حال هستی و افتادن وی بر چیزهای بسیار و آغاز کردن بنمایش جوهر » ۸ - ۱۱
- ۴ - پیدا کردن حال آن گوهر که تن است ، که بتازیش جسم خوانند » ۱۱ - ۱۴
- ۵ - پیدا کردن نا راستی مذهب پیشین ازهر سه مذهب » ۱۵ - ۱۶
- ۶ - پیدا کردن نا راستی مذهب دوّم (شامل پنج حجت) » ۱۶ - ۲۲
- ۷ - حاصل کار اندر شناختن حال جسم » ۲۳
- ۸ - پدید کردن آنکه مادّات جسمها از صورت خالی نبود و بوی بفعل بود » ۲۴ - ۲۸
- ۹ - پیدا کردن حال عرض » ۲۸ - ۳۱
- ۱۰ - پیدا کردن حال کیفیت و کمیت و عرضی ایشان » ۳۱ - ۳۶
- ۱۱ - حال نسبت هستی برین ده چگونه است؟ » ۳۶ - ۳۹
- ۱۲ - دانستن حال حقیقت کلی و جزئی » ۳۹ - ۴۵
- ۱۳ - پیدا کردن حال واحد و کثیر و هر چه بدیشان پیوسته است » ۴۵ - ۵۰
- ۱۴ - پیدا کردن حال متقدّمی و متأخّری که پیشی و سپسی بود » ۵۰ - ۵۲
- ۱۵ - پیدا کردن حال سبب و مسبّب و علت و معلول » ۵۳ - ۵۸
- ۱۶ - پیدا کردن حال متناهی بودن هر چه ورا پیشی و سپسی است و متناهی بودن علتهاى خاص » ۵۸ - ۶۱
- ۱۷ - پیدا کردن حال قوت و فعل » ۶۱ - ۶۴
- ۱۸ - نمودن حال هستی واجب و ممکن » ۶۵ - ۶۶
- ۱۹ - پیدا کردن آنکه واجب الوجود بهیچ چیز پیوند ذاتی ندارد » ۶۷ - ۶۸

فهرست

- ۲۰ - پیدا کردن - حال ممکن الوجود ص ۶۸ - ۷۳
- ۲۱ - پیدا کردن آنکه اندر واجب الوجود کثرت نشاید » ۷۳ - ۷۴
- ۲۲ - پیدا کردن آنکه نشاید که صفت واجب الوجودی دو چیز را بود » ۷۵ - ۷۶
- ۲۳ - پیدا کردن آنکه واجب الوجودی تغیر نپذیرد و بهمه رویها واجب بود » ۷۶
- ۲۴ - پیدا کردن آنکه واجب الوجود را ماهیت جز آئیت نشاید که بود » ۷۶ - ۷۷
- ۲۵ - پیدا کردن آنکه واجب الوجود نه جوهر است و نه عرض » ۷۷ - ۷۹
- ۲۶ - باز نمودن آنکه واجب الوجود را چگونه شاید که صفت‌های بسیار بود بی آنکه اندر ذات وی بسیاری آید » ۷۹ - ۸۱
- ۲۷ - پیدا کردن آنکه واجب الوجود یکی بود بحقیقت و همه چیزها را وجود از وی بود » ۸۱ - ۸۲
- ۲۸ - پیدا کردن آنکه واجب الوجود قدیم است و اینهمه چیزها محدث اند » ۸۲ - ۸۳
- ۲۹ - پیدا کردن آن معنی که مفهوم باید کردن از معنی عالمی واجب الوجود » ۸۳ - ۸۶
- ۳۰ - پیدا کردن آنکه چون بود مرواجب الوجود را علم بچیزهای بسیاری بی آنکه اندر ذات وی بسیاری افتد ؟ » ۸۶ - ۸۸
- ۳۱ - پیدا کردن دانسته شدن ممکن مرداننده را » ۸۸ - ۹۰
- ۳۲ - پیدا کردن آنکه واجب الوجود چیزهای متغیر را چگونه باید که داند تا متغیر نشود ؟ » ۹۰ - ۹۳
- ۳۳ - دانستن معنی خواست واجب الوجود » ۹۳ - ۹۷
- ۳۴ - پیدا کردن - حال قادری و توانایی واجب الوجود » ۹۷ - ۹۹
- ۳۵ - پیدا کردن - حکیمی واجب الوجود » ۹۹ - ۱۰۰
- ۳۶ - پیدا کردن - جود واجب الوجود » ۱۰۰ - ۱۰۱
- ۳۷ - پیدا کردن آنکه خوشترین خوشی و بزرگترین سعادت و نیکیبختی بیوند واجب الوجود است ، هر چند بیشتر مردم را صورت آنست که چیزهای دیگر خوشتر است » ۱۰۲ - ۱۱۱

- دانشنامهٔ علائق - بخش دوم - علم الهی
- ۳۸ - پیدا کردن چگونگی پدید آمدن چیزها از واجب الوجود » ۱۱۱ - ۱۱۴
- ۳۹ - پیدا کردن چگونگی شاید بود چیزها و اقسام چیزها تا چنین بوند از اول » ۱۱۴ - ۱۱۶
- ۴۰ - پیدا کردن شاید بود هستیا از جهت تمامی و ناتمامی » ۱۱۶ - ۱۱۷
- ۴۱ - پیدا کردن شاید بود هستیا از جهت نیکی و بدی » ۱۱۷ - ۱۱۹
- ۴۲ - پیدا کردن حال اجسام که چون پیوندند چگونه شاید که بوند ؟ » ۱۱۹ - ۱۲۰
- ۴۳ - پیدا کردن آنکه آن اجسام که ترکیب پذیرند ایشانرا چه چیز واجب کند که بوند تا ایشان بوند و پیدا کردن حال ایشان » ۱۲۰ - ۱۲۲
- ۴۴ - پیدا کردن چگونگی حال تا بتواند این جهات مختلف بودن » ۱۲۲ - ۱۲۵
- ۴۵ - پیدا کردن آنکه این جسمهای بسیطتر کیب پذیرنده را طبعی باید که جنبانند ، و جنبش ایشان راست باید که بود » ۱۲۵ - ۱۳۰
- ۴۶ - پیدا کردن جنبش آن دیگر جسم که وی اول است که بیاید که بود و چگونه شاید که بود؟ جنبانندهٔ وی بطبع یا بخواست باید که بود ؟ » ۱۳۱ - ۱۳۲
- ۴۷ - پیدا کردن آنکه این جنباننده چیزی نبود عقلی و متغیر ناشونده و از حال اکنون و گذشته و پیش آینده خبر نادرند » ۱۳۲ - ۱۳۴
- ۴۸ - پیدا کردن حال آن جسم که تغیر و کون و فساد پذیرد و آن جسم که تغیر و کون و فساد پذیرد » ۱۳۴ - ۱۳۶
- ۴۹ - پیدا کردن آنکه هرچه نو شود یا متغیر شود و را سببها بایند بی نهایت و پیدا کردن چگونگی حال شاید بود آن سببها » ۱۳۶ - ۱۳۷
- ۵۰ - پیدا کردن این شجعت که چگونه گشاده شود و نمودن آنکه سبب آن جنبش است » ۱۳۷ - ۱۳۹

دانشنامهٔ علائق - علم برین ۳۱

فهرست

- ۵۱ - پیدا کردن سبب جنبش گردد که وی شاید که پیوسته
بود مر جسم بسیط اول را نه بسوی هست شدن جسمهای
پست که زیر وی اند » ۱۳۹ - ۱۴۳
- ۵۲ - پیدا کردن آنکه غرض از این جنبش و اختیار اندر
این جنبش حالی است عقلی از برسو نه از زیر
بروی دیگر » ۱۴۴ - ۱۴۶
- ۵۳ - پیدا کردن آنکه این معنی چگونه شاید که جنبانند ؟
۵۴ - پدید کردن آنکه چون این جسمهای گرد بیش از
یکی بوند باید که معشوق هر یکی بنخواست چیزی
دیگر باشد و هر چند که معشوق همه مشترك بود
واجب الوجود بود و سببهای ایشان بیش از یکی بایند
۵۵ - پیدا کردن چگونگی پیدا شدن این حواهر عقلی
ونفسی و اجسام اول از واجب الوجود » ۱۵۱ - ۱۵۶
- ۵۶ - پدید کردن بهستی آمدن جسمهایی که پذیرنده کون
و فسادند و آنچه حرکت مستقیم پذیرند » ۱۵۷ - ۱۶۰
- ۵۷ - پدید کردن سبب نقصانها و شرها که آنجا افتد که
کون و فساد پذیرد » ۱۶۰ - ۱۶۵

دانشنامهٔ علانی - بخش دوم - علم الهی

۲ - فهرست نامها (کسان ، جایها و کتابها) *

شمارهٔ حاشیه	سطر متن	صفحه	نام
۱	—	۵۴	ابولونیوس
۳	۳	۱۱۱	ارسطاطالیس
۳	—	۱۱۱	اسکندر
(۵)	—	۴۱	افلاطن
—	۵	۴۱	افلاطون
۳	—	۱۱۱	»
۱	—	۵۴	اوقلیدس
۲	۶ و ۲	۵۱	بمداد
۲	—	۱۱۱	بیهمی
۱	—	۸۵	تهانوی
۱	—	۵۴	خاقانی
۲	—	۱۱۱	خیام
۱	—	۴۰	رجل همدانی
۲	—	۱۵	سعدی
۱	—	۲	شریف مجلدی گرگانی
۱	—	۴۰	شیخ الرئیس
۱	—	۵۴	علی نقجار
بقیهٔ حاشیه از صفحهٔ قبل	—	۱۱۰	فردوسی
—	۶	۱۰۰	قرآن
—	۶ و ۲	۵۱	کوفه
۳	—	۱۲۰	مجد همگر
۴	—	۱	محمد بن محمد سگزی
—	۶	۵۱	منکه
۳	—	۴۴	منوچهری
۷	—	۳	ناصر خسرو
۳	—	۷	»

* شماره‌های مربوط به حاشیه‌های اول هر صفحه بین دو هلال ( ) و شماره‌های مربوط به حاشیه‌های دوم بدون علامت مزبور قید شده اند.

۳ - فهرست آیه‌های قرآن

سطر	صفحه	آیه
۱	۱	الحمد لله رب العالمين
۹	۱۰۰	الذی خلقنی فهو یهدین
۸	۱۰۰	الذی قدر فهدی
۸-۷	۱۰۰	ربنا الذی اعطی کل شیء خلقه ثم هدی

دانشنامهٔ علانی - بخش دوم - علم الهی
 ۴ - فهرست نکات دستوری ❀

موضوع	شمارهٔ حاشیه	سطر متن	صفحه
اولیتر	۱	۱	۲۵
بایستن (بایند)	۱	۲	۳۵
یا	۱	۱۴	۵۸
که	۵	۱۲	۶۹
کنا	۲	۱۱	۷۳
هر	۱	۷	۸۲
معدود جمع	۲	۱۲	۸۲
را	۳	۶	۹۳
باءِ تأکید	۲	۸-۹	۹۴
معدود جمع	۲	۸	۱۱۲
بسیاران	۴	۱۱	۱۱۴
مفعول مطلق	۳	۹	۱۱۷
مفعول مطلق	۱	۹	۱۴۸
توانش	۲	۳	۱۵۰

❀ کلیهٔ شماره‌ها مربوط به حاشیه‌های دوم صفحات است.

۵ - فهرست لغات و اصطلاحات

		آ	
۶۴	ارادت		آبی
۸۱	ازلی	۳۳	آتشی
۴۳۰۴۲۰۳۸ و غیره	اسب	۱۶۰۱۰۹	آخریان
۱۶۱۰۴۳	اسبی	۱۰۱	آخشیج
۱۰۴	استحالت	۴۷	آرامش
۸۹	استواری	۴۷	آرایش
۲۶۰۲۴ و غیره	اشارت	۹۹	آز
۹۰۰۸۸۰۳۶۰۳۰۰۴۹ و غیره	اضافت	۱۶۰	آزمودن
۸۰	اضافی	۱۱۱	آسان
۳۴ و غیره	اعراض	۲۷	آسیا
۷۳۰۳۶۰۸	افتادن	۲۲	آفت
۵۶	افکندن	۱۴۱، ۱۰۶، ۱۰۲	آفریدگار
۵۶	افکننده	۹۷	آمدن
۱۴۶	اقتدا	۱۱۴	آموزانیدن
۶	اکر	۸	آمیزش
۶	اکر (علم)	۱۶۱۰۳ و غیره	آن
۱۳۲	اکنون	۳۳	آواز
۱۰۷	الف	۲۹	آهن
۲۲	الماس	۲۲	آهنک
۲۲	الماس	۱۳۲	
رك : علم الهی	الهی		ا
۱۱۱	امام	۱۳۶	اتفاق
۱۰۶	امکان الوجود	۶	انتقال
۴۹	انباز	۶	انتقال (علم)
۴۹، ۳	انبازی	۱۴۴	اختیار

* شماره‌ها مربوط به صفحات کتاب است. اعدادی که با حروف سیاه چیده شده علامت آنست که در متن یا حاشیه توضیحی راجع به موضوع داده شده است.

دانشنامهٔ علائمی - بخش دوم - علم الهی

۱۳۶	باز خوردن	۹۵۰۹۴۰۳۰	اندام
۹۵	باز دارنده	۱۹۱۰۱۰۷۰۹۰۳۰۹۶	اندر خور
۳۷	باز داشتن	۱۰۴	اندر رسیدن
۷۹	باز نمودن	۱۹	اندر گذشتن
۶۹	باطلی	۹۳	اندر وقت
۹۶	باک	۱۰۸	اندر یابنده
۱۴۰ و غیره	بایست	۱۰۸۱۰۰۶۰۱۰۴۰۱۰۳۰۵	اندر یافتن
۱۰۱ ورك : یابند	بایستن	۱۰۸۰۱۰۶۰۹۰۵	اندر یافتن و غیره
۳۵	یابند (بایستن)	۱۰۸	اندر یافته
۱۶۱	بتر	۱۳۸۰۳۶	اندک اندک
۹۹۰۹۶۴۸۹ و غیره	بتامی	۶۴	انفعال
۱۰۴ و غیره	بتنها	۵	انگارش (علم)
۹۶	بجای	۱۳	انگشت (بکسر کاف)
۱۱۳	بجاصل آمدن	۰۷۶۰۷۰۵۴۳۰۳۹	آیت
۲۹	بخردی	۸۲۰۷۸۰۷۷	غیره
۱۰۱۰۱۳۲ و غیره	بخواست	۳۶۰۳۰۰۳۹	ان یفعل و غیره
۸۳	بخود	۳۶۰۳۰۰۳۹	ان یفعل و غیره
۲۷	بخودی	۱۶۳۰۱۱۴۰۴۰	اوقاتدن
۳۴	بخویستن ایستادن	۰۱۳۳۰۹۶۰۵۶۰۵۵۰۴۳۰۳۵	اولیتر
۱۲۲	بر (ضد: فرود)	۱۶۰۰۱۰۵۹۰۱۰۰	غیره
۱۸	بر	۲۷۰۲۶	ایستادگی بخودی خود
۱۹۰۱۸	برابر	۱۰۰۰۶۸	ایستادن
۱۹	برابری	۱۰۵	ایستاده
۰۱۰۳۰	برخاستن	۳۶	ایستاده بخود
۰۱۴۳۰۱۳۱۰۱۰۹۰۲۷	برسو	۹	ایستاده بودن
۱۴۴ و غیره		۳۶۰۳۱۰۳۹	آین
۳۸	برف	۲	این جهانی
۵۱	بر گرفتن		
۱۳	برنده	۳۶	باریک
۴۶۰۴۵	برویی	۱۳۲	باز آوردن

فهرست

۲۸	بهیچگونه	۶۰ (ح ۱)	برهان تطبیق
۲۶ و غیره	بیرونی	۳۰، ۲۳	بریدن
۱۱۷، ۸۶	بیرونین	۳۰	بریده شدن
۱۴۶	بیزار	۱۱۰	برین
۴۴	بیش	۵، ۳، ۰، ۱	برین (علم)
۱۶۴	بیشترین	۱۰۰، ۱۲۸، ۰، ۱۳	برینش
۲۸	بیشی	۱۰۳	بزرگداشت
۴۲	بیکسان	۳۱	بساوش
۱۳۸	بی کسستگی	۱۱۴	بسیاران
۲۹	بیماری	۸۶، ۸۱، ۷۹، ۷۳، ۴۷	بسیاری
۱۴۱	بیماری برداشتن	۸۸، ۸۷ و غیره	
۶۱، ۶۰ و غیره	بی نهایت	۱۲۵، ۱۲۰، ۱۱۹	بسیط
۷۱	بی نیازی	۱۳۲، ۱۳۱ و غیره	بطبع
		۴۱، ۳۹، ۲۳ و غیره	بعینه
۲۹	پارسایی	۶۲ و غیره	بفعل
۹۷، ۱۸، ۱۴، ۱۳، ۸	پاره	۱۱۵	بفعل بودن
۱۵۱ و غیره	پاره شدن	۶۲ و غیره	بقوت
۴۶	پایدار	۱۱۵	بقوتی
۳۲	پدري	۹۵، ۹۴	بکار
۳۱	پدید آمدن	۹۷	بکار آورنده
۱۱۱، ۲۸، ۲۵، ۱۴	پندیرا	۹۱	بگشتن
(و در آغاز غالب عنوانها)		رك : كئیدن	بكنیدن
۲۶، ۲۳، ۱۶، ۱۵، ۱۰، ۹، ۷		۹۴	بنیرو
۱۳۶، ۸۳، ۷۴، ۷۳، ۵۴، ۲۷		۱۰۸	بولیموس
۱۶۵، ۱۳۸ و غیره		۲۹	بوی
۴۷، ۱۴	پندیرایی	۱۰۲	بوییدن
۱۳۶ و غیره	پندیرفتن	۱۰۹، ۱۰۸	بهاء
۱۰	پندیرفته	۱۶۳	بهترین
۹۳	پزشك	۸۱ و غیره	بهره
۳۰	پس (برابر : پیش)	۷۹	بهره پندیرش
۷۰	پسرگر	۱۵۷	بهستی آمدن
۵۲	پسودن	۱۲۳، ۹۴، ۷۶	بهمه رویها

دانشنامهٔ علائی - بخش دوم - علم الهی

۹۴،۹۳ و غیره	تفخیر	۱۲۶ و غیره	پسین
۱۲۵،۱۲۰	ترکیب پذیر	۹۳	پلید
۱۲۶	ترکیب پذیرفتن	۴۴	پنجی
۱۲۵	ترکیب پذیرنده	۴۹،۴۴،۳۶،۳۲	پنداشتن
۲۹	تری	۵۴	پوشیدگی
۳	تعلیمی (علم)	۱۰۶،۲۸،۲۴،۱۳	پهنا
۱۳۴ و غیره	تغیر	۳۸	پهنایی
۱۱۰،۱۰۶ و غیره	تغیر پذیر	۱۴۲	پیامبر
۹۴	تفسیر	۱۴۳	پیامبری
۵۰،۴۹،۴۸،۴۷	تقابل	۱۳۰،۱۱۱،۳۲	پیدا کردن
۱۲۷	تقدیر	(ودر آغاز برخی از عنوانها) *	
۱۴۲،۱۴۱	تکلف	۳۰	پیش
۱۴۰	تکلیف	۱۳۲	پیش آینده
۱۱۶	تمام	۷۸،۶۰،۵۸،۵۱،۵۰	پیشی
۱۶۲،۱۱۶،۱۰۰	تمامی	۱۲۸،۱۲۶	
۷۸،۱ح۳۸	تواطی	۱۳۰،۵۴،۲۸ و غیره	پیشین
۹۹،۹۷ و غیره	توانا	۳	پیشین (علم)
۹۷،۷۲ و غیره	توانایی	۱۳۳،۹۵	پیوستگی
۱۵۰	توانش	۱۱۹ و غیره	پیوستن
۸۱	توانگر	۱۴۶،۹۰،۴،۸۱،۷۱،۶۸	پیوند
۱۴۴،۱۳۱،۱۰	توهم	۱۳۹	پیونداندن، پیوندانیدن
۱۲۷،۱۰۴	تیز	۱۵۸	پیوند پذیر
۱۲۸،۱۲۷،۱۲۶	تیزی	۱۵۱	پیوند پذیرفتن
۹۶	تیمار خوردن	۷۶،۷۴	پیوند دار
۹۶	تیمار داشتن	۱۴۷	پیوند داشتن
		۸۰	پیوندی
			ت
۰۳۲،۲۷،۲۶،۲۵	جایگاه	۴۷،۳۱ و غیره	تازی
۱۳۰ و غیره		۹۸،۹۷	تالی (منطق)
۴۷ و غیره	جدایی	۱۶۰،۱۰۵	تباه کردن
۴۷	جزاوی	۱۳۹	تباهی
۳۹	جزئی	۱۶۲ و غیره	تخم
۱۵۹،۴۱	جزئیات (جزویات)		

دانشنامهٔ علائی . علم برین ۲۴

* رک : فهرست عنوانها .

فهرست

۵۵	چ	۱۵۵	جزوی شناس
۳۴		۱۱۶، ۷۹، ۳۲، ۱۳، ۱۱	جسم
۲۸		۱۳۴	جسمانی
۱۲، ۱۱	چرا	۱۵۱	جسم گرد
۶۴، ۱۴	چرای	۱۳۴	جسمی
۲۰، ۱۲	چگونگی	۱۵۹، ۲۷	جسمیت
۲۸، ۸، ۷، ۱	چلیبا	۵۰	جفت
۲۹	چنان، چون	۴۹	جفتی
	چند	۱۴۷، ۱۰۶	جلیل
	چندی	۱۴۷	جلیلی
	چهارسوی	۱۴۶، ۱۴۴، ۱۲۵	جنبانیدن، جنبانیدن
	ح	۱۳۲، ۱۳۱، ۱۲۵، ۹۷	جنباننده
۱۲	حاده (زاویه)	۱۴۸، ۱۴۶، ۱۴۵	جنش
۱۱۹	حبر	۱۴۵، ۴۷، ۳۲، ۷، ۳	جنش پذیر
۴	حبشی	۱۳۱، ۱۲۵، ۱۲۰	جنش پذیر فتن
۲۲، ۲۰، ۱۹، ۱۸	حجت	۱۲۶	جنش پذیری
۶۹	حدیث	۸	جنش دار
۱۵۰، ۱۲۵	حرکت راست	۴	جنش راست
	جنش راست و حرکت مستقیم	۱۴۴، ۱۳۹، ۱۳۲، ۱۳۱	جنش گرد
۱۳۲	حرکت گرد	ورک: حرکت گرد	جنینه
۱۵۵	حرکت مستقیم	۱۴۵، ۱۲۷	جنینه
۱۳۹	حسی	۱۴۵	جنس وار
۱۰۳	حشمت	۷۸	جنسی
۵۶	حقیقت	۷۸	جنسیت
۱۰۰، ۹۹	حکمت	۷۸	جوهر
۱۰۰	حکیم	۱۵۶	جود
۹۹	حکیمی	۱۰۱	جوهر
۶	حیل	۷۷، ۳۶، ۱۰، ۹، ۸	جهت
۶	حیل (علم)	۷۸	جهت
۴۳	حیوانی	۱۲۱-۱۲۰	جهتگر
۴۳، ۴۲	حیوانیت	۱۳۵	
	خ		
۷۵	خاصه		
۱۴۹	خاصیت		

دانشنامهٔ علائی - بخش دوم - علم الهی

۸۸	دانسته شدن	۸۸۰۸۷	خاطر
۲۹	دانش	۷۰	خانه گر
۸۸ و رک ، قوت داننده	داننده	۱۳۲	خبر نا دارنده
۳۰	دایرگی	۱۰۷	خدر
۱۳۸۱۰۶۰۲۴۰۱۳	درازا	۲۶۰۸ و غیره	خرد
۲۲	دراز کشیدن	۱۰۳	خردمند
۲۸۰۱۳	دازنا	۱۰۳	خرد نفس
۳۸۰۲۹۰۱۳۰۱۲۰۱۱	درازی	۱۰۳	خرد همت
۱۰۳	درد	۱۱۲	خرما
۱۰۸	دردمند	۱۰۶۰۱۰۳	خسیس
۱۰۴	دردناک	۱۰۴	خسیسی
۲۳	درست	۲۹	خشکی
۱۶۲۰۷۱۰۲۹	درستی	۱۶۰	خصوصت
۸۶۰۶۹۰۵۰۰۵۴	دروود گر	۳۳۰۳۲۰۳۱ و غیره	خط
۸۱	درویش	۱۲۳۰۱۲۲	خلا
۱۰۶	دستان	۴۷	خلاف
۱۱۱	دستور	۲	خلفه
۲۷	دشوار	۵۷۰۵۶	خنکی
۱۲۰	دگر گونه	۹۷۰۹۴۰۹۳۰۷۲۰۵۸۰۵۷	خواست
۱۲۷	دوچندان	۱۳۹۰۱۳۳۰۱۳۲۰۹۸ و غیره	خواست
۱۲۷	دوچندانی	۱۳۳۰۷۲ و غیره	خواست
۱۲۳	دوسان	۹۸	خواهان
۱۴۷	دوست داشته	۸۴	خود بخود
۷۰۰۷۴۰۵۱	دویی	۶۸۰۳۶ و غیره	خودی
۴۴	دهی	۱۰۳	خوردنی
۳۰	دی	۱۰۷	خوش آمدن
۱۰۲	دیدن	۱۰۰۰۱۰۳۰۱۰۳	خوشی
۱۳۹	دیر جنب	۱۰۸	خوشی یاب
۱۳۳۰۷۱	دیگر گونه		
۶	دیگرم	۶۹	ازنده
		۳۹	داشت
۸۰	ذاتی	۷۲ و غیره	داشتن

فهرست

۱۲۸۰۱۲۶				
۱۶۴۰۱۲۶	سپسین	۲۱۰۲۰	راست	
۱۱۲۰۱۰۶۰۳۸۰۲۹	سپیدی	۸۰	راست شدن	
۲۸۱۲۴۰۱۳	ستبراً	رك : علم ربوبیت	ربوبیت	
۱۵۰ و غیره	ستم	۱۸۰۱۷	رده	
۱۲۹	ستهنده	۳۰	رکوع	
۱۳۰۰۱۲۹	ستهیدن	۱۰۷۰۱۰۰۵۰۶۸	روشنایی	
۳۰	سجود	۱۸	رویا روی	
۱۱۸	سر برهنه	رك : علم ریاضت	ریاضت	
۴۷۰۲۹	سردی	رك : علم ریاضی	ریاضی	
۹۶	سزا	۱۰۷	ریش	
۳۲۰۳۱ و غیره	سطح			ز
۱۰۲	سعادت	۱۳۰	زاگ	
۱۰۴	سقط	۱۶۵۰۱۶۲۰۱۴۹	زایش	
۱۰۳	سقط همت	۱۲۲۰۳۰	زبر	
۵۶	سقف	۱۲۲۰۵۱	زبر سو	
۵۷۰۵۶	سقمونیا	۱۲۲	زبری	
۱۲۴۰۱۲۱۰۵۸	سو (سوی)	۱۲۷۰۲۸ و غیره	زمان	
۱۰۷	سوختگی	۱۲۹	زود جنب	
۳۰	سوختن	۱۰۴	زیانکار	
۳۰	سوخته شدن	۳۰ و غیره	زیر	
۷	سه سو	رك : علم زیرین	زیرین	
۲۹	سه سویی			س
۱۱۲۰۳۸۰۲۹	سیاهی	۱۰۴	سازوار	
		۱۷	ساویدن	
	شاخ	۵۳ و غیره	سبب	
۰۹۹۶۰۱۱۰۰۱۱۴۰۸۹	شاید بود	۱۵۷	سبیل	
۱۳۶۰۱۲۲۰۱۱۷		۶۷	سپس (برابر: پیش)	
۷	شاید بود بودن	۷۸	سپسا پیشی	
۶۲	شاید بودن	۸۳ و غیره	سپستر	
۱۳۱۰۴۰۰۱۳	شایستن	رك : علم سپس طبیعت	سپس طبیعت	
۱۴۲	شبان	۰۷۸۰۶۰۰۵۸۰۵۰	سپسی	

دانشنامه علائی - بخش دوم - علم الهی

۹۹۰۹۱۰۸۸	عالمی (بکسر سوم)	۱۲۸	شیانگاه
۶۹	عامه	۱۳۷	شبهت
۴۸ و ۴۷	عدم	۷۰۰۶۶۰۴۸	شدن (زوال)
غیره و ۲۸، ۱۳، ۹	عرض	۱۶۰	شر
۱۰۳	عرضه کردن	۱۰۳	شریف
غیره و ۸۰، ۷۸، ۳۱، ۲۶	عرضی	۱۰۹	شغل
غیره و ۱۱۶	عقل	۴۶	شکر
غیره و ۱۳۲	عقلی	۱۰۹	شکوهمندی
غیره و ۵۳	علت	۴۴۰۳۳۰۲۷	شمار
۴۵	علت تمامی	۱۳۹	شهوت
۷۲	علت شدن	۱۰۳	شیرینی
۵۴	علت صوری		ص
۵۴	علت عنصری	۵۷، ۵۶	صفرا
۵۴	علت غائی	۲۸، ۱۰ و غیره	صورت
۵۴	علت فاعلی	۵۴	صورت بستن
۷۲، ۷۱	علتی	۰۲۴، ۲۳، ۱۶، ۱۴	صورت جسمی
غیره و ۸۵	علم	۲۸ و غیره	
۸	علم الهی		ض
۸	علم ربوبیت	۴۷ و غیره	ضد
۳	علم ریاضت	۱۰۸، ۲۹	ضعیفی
۵	علم ریاضی		ط
۳	علم زیرین	۵۰	طلاق
۳	علم سپس طبیعت	۴۹	طاقی
۲۲، ۵، ۳	علم طبیعی	۱۱۲	طبايع
۸۷	علم عقلی	۱۳۲، ۵۹، ۵۸، ۵۷ و غیره	طبع
۳	علم فرهنگ	۱۳۴	طبعی
۶	علم مناظر	رك : علم طبیعی	طبعی
۳	علم میانگین	۱۳	طول
۸۷	علم نفسانی		ع
۵۰	علیت	۱۰۷	عادت
۱۳	عمق	۸۵	عالم (بفتح سوم)
۱۰۱	عوض	۸۴	عالم (بکسر سوم)

فهرست

۱۱۷	فوق التمام	۱۰۱	عینی
۱۴۹ و غیره	ق	غ	غرض
۱۰۲	قایم	۱۴۴ و غیره	غره کردن
۱۳	قایم بودن	۴۹	غضب
۹۹، ۹۷	قایمه (زاویه)	۱۳۹	غلبت
۸۲	قادری	۱۱۸	غیریت
۹۲	قدیم	۴۷	ف
۱۰۲	قران (ستاره)	۱۶۲، ۱۴۳ و غیره	فاسد
۱۱۰	قسمت پذیر بودن	۱۴۳، ۹۵ و غیره	فاضل
۱۲۸، ۱۱۰، ۳۴	قسمت پذیر شدن	۱۴۷، ۹۳ و غیره	فاعلی
۹۷	قسمت پذیرفتن	۱۰۱	فایده
۹۷	قضیه حمله	۱۰۰	فایده رسیدن
۶۲، ۶۱	قضیه شرطی	۱۸	فراز بردن
۱۰۳	قوت	۱۷	فراز هم آمدن
۶۲، ۶۱	قوت اندر یابنده	۳۰	فردا
۹۵	قوت انفعالی	۱۲۷	فرسنگ
۱۱۸	قوت داننده	۱۴۶، ۱۱۰	فرمانبردار
۶۴، ۶۱	قوت شهوانی	۱۴۷، ۱۴۶	فرمانبرداری
۱۰۰	قوت فعلی	۱۴۶	فرماینده
۶۳	قوت گیری	۱۲۲ و غیره	فرو
۹۴	قوت منفعلی	۵۶	فرو افکندن
۳۸	ك	۱۲۲ و غیره	فروود
۱۴۹	کارکنش	۱۰۳	فروود همت
۱۶۲، ۱۴۳	کافور	۱۲۲، ۱۲۱	فروودی
۴۰	کاینات و فاسدات	۱۲۲، ۱۲۱، ۱۰۹، ۲۷	فرو سو
۳۹	کاین و فاسد	۴۰	فرو شدن
۴۴	کثیر	رك : علم فرهنگ	فرهنگ
۱۷، ۱۶	کجایی	۱۶۲	فریضه
۱۴۴، ۲۲	کدامی	۷۰	فصل (منطقی)
۷۱، ۶۹	کراتگین	۱۴۲، ۱۴۱	فضیلت
	کرانه	۶۴، ۶۱	فعل
	کرده		

دانشنامهٔ علائمی - بخش دوم - علم الهی

۱۲۷۰۱۲۶۰۸۹۰۵۶۰۴۵	گرانی	۵۳	کرسی
۱۳۱۰۱۳۰۰۱۲۹۰۱۳۶	گرایستن	۴۱۰۴۰۰۳۹	کلی
۱۲۹	گراینده	۱۰۶	کما بیش
۷	گرد	۳۸	کما بیشی
۱۲۵۰۱۸	گرد آمدن	۱۰۰	کمال اول
۳۶	گرداننده	۱۰۰	کمال ثانی
۳۶	گردانیدن	۱۶۴۰۱۶۳	کمترین
۴۶	گرد آوردن	۵۶۰۲۸	کمی
۱۰۵۰۷۹۰۷۶۰۷۰۶	گردش	۳۶۰۳۱۰۲۸	کمیت
۳۵۰۲۹۰۱۶	گردی	۴۶۰۳۲	کمیت متصل
۱۰۸	گرسنگی	۳۳	کمیت منفصل
۴۷۰۲۹	گرمی	۴۶	کمیتی
۱۳۹۰۱۵	گسستگی	۷۳	گنا
۱۳۹	گسستن، گسلیدن	۱۲۴	کنار (ها)
۲۷	گسسته شدن	۲۲	کنار کین
۱۳۸	گشادن	۱۳۰۰۲۴	کناره
۱۳۷	گشاده شدن	۷۳۰۷۲۰۷۱	کنندگی
۱۳۵۰۱۳۳	گشتن	۷۳	کننده
۱۵۲	گفته آمدن	۹۹۰۵۶۰۲۹۰۱	کشش
۱۰۷	کل خوردن	۷۲۰۷۱۰۶۹	کننده
۹۴۰۹۳۰۸۹۰۸۸۰۵	کمان	۲۹	کنیندن
۱۴۲	کوسفند	۱۶۰۰۱۵۷۰۱۳۵۰۱۳۴	کون و فساد
۴۹	گونه (ها)	۱۲۷۰۱۲۵	که (برابر + مه)
۱۱	گوهر	۶۹	که (بلکه)
۱۶	گوی	۳۶۰۳۳۰۳۱۰۲۹۰۲۸	کیفیت
۱۰۸	کیهان	۴۷	کیفیتی
		۲۹	کیبی
۱۲۲۰۶۲۰۳۵۰۲۶	لا محاله		گذشته
۱۳۱۰۱۲۳		۱۳۲۰۹۲	گران
۴۹	لختی	۱۲۷	

فهرست

۸۷	مذاکره	۲۷۰۲۰۴۰۱۶۰۱۰	م	مادت
۱۶۰۱۰۰۱۴	مذهب	۴۹		مادگی
۱۶۱۰۴۳۰۳۳	مردمی	۱۳۰		مازو
۲۳۰-۱۱۹	مرکب	۷۰		مانستن
۲۹	مژه	۱۴۷۰۱۴۶۶۰۴۶		مانندگی
۵۳ و غیره	مسبب	۱۰۰۰۱۴۸		مانندگی جستن
۹۸	مستقبل	۱۰۰		مانندگی نمودن
۴۳	مشار الیه	۱۲۱۰۴۳		ماننده
۱۰۹	مشغولی	۹۳		مانیدن
۳۹۰۳۸	مشکک	۷۶۰۹		ماهیت
۴۸	مضاف	۱۵۳		مایگی
۱۰۱۰۱۰۰	معاملت	۱۵۳۰۸۴۰۲۳۰۱۰۰۳		مایه
۱۴۷	ممشوق مانی	۵۱		متأخر
۱۴۲	معلم	۵۰		متأخری
۱۴۲	معلمی	۳۲۰۳۱	ورک، کمیت متصل	متصل
۵۳	معلول	۱۳۶		متغیر شدن
۶۱	معلولات	۱۳۲		متغیر نا شونده
۸۵۰۸۴	معلوم	۵۲۰۵۱		متقدم
۱۰۹۰۱۰۸۰۱۰۵۰	مفارق	۵۰		متقدمی
۲۴	مفرد	۵۸		متناهی
۹۲	مقارن	۳۸		متواپی
۹۸۰۹۷	مقدم (منطقی)	۳۶۰۳۱۰۳۰۰۳۹		متی
۱۳۳	مقناطیس	۵۶		مجاز
۸۲	مقولات	۱۷		محالی
۷۹	مقولات	۸۲		محدث
۱۱۷	مکتفی	۸۳		محدثی
۱۲۴	ملا	۹۹		محکم
۳۶۰۳۰۰۳۹ و غیره	ملك	۹۶		محمدت
۴۸۰۴۷	ملکت	۱۴۱		محمول
۶۰	ممتنع			

دانشنامهٔ علایی - بخش دوم - علم الهی

۶۷۰۵۸۰۵۵	نا بودن	۶۵ و غیره	ممکن
۱۱۶	نا تمامی	۶۸ و غیره	ممکن الوجود
۱۵۵	نا جسم	۷۶	ممکن الوجودی
۹۹	نا خواهان	۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۳، ۸۸، ۶۶	ممکنی
۱۰۵	نا خوشی	۶ (ح) ورك : علم مناظر	مناظر
۱۶، ۱۵	نا راستی	۸۷	مناظره
۱۰۴	نا سازوار	۹۲	منجلی
۱۲۹	نا ستهنده	۱۴	منفرجه (زاویه)
۱۲۸	نا قسمت پذیر	۳۳، ۱۴ ورك : کمیت منفصل	منفصل
۱۱۶	ناقص	۹۶	منقبت
۱۱۷	ناقص مطلق	۱۲۸	منقسم
۱۴۲، ۱۴۰	ناقصی	۱۴۴	منقسم شدن
۵۵	نا کردن	۲۴	منقسمی
۱۲۹	نا گراینده	۸۰	موات
۱۵۶	نا گردنده	۸۰	مواتی
۱۲۱	نا ماننده	۹	موضوع
۱۶	نا متجزی	۷۸، ۷۷	موضوع (منطقی)
۸۱	نا متناهی	۱۴۳	مؤمن
۶۱	نا معلول	۱۴۳	مؤمنی
۱۳۷، ۱۲۸، ۲۴	نا منقسم	۱۲۷، ۱۲۵	مه (برابر : که)
۲۴	نا منقسمی	۲۳	مہتر
۷۹	نا بند	۹۳	مهندس
۲۹	نرمی	۱۱۰	مہین
۴۹	نری	۱۵۴، ۴۹، ۳۸	میانجی
۳۰	نشستن	۲۲، ۱۸، ۱۷، ۱۶	میانگین
۱۰۹	نظاره	ورک : علم میانگین	
غیره ۱۳۴، ۱۱۶	نفس	۱۳۰، ۱۲۵، ۱۰۲، ۵۰، ۲۲	میانہ
۱۳۴	نفسانی	۶۴	میل
۱۰۳	نقیس		ن
۱۶۲	نقص	۱۴۰	نا اندر بخور

دانشنامهٔ علایی . علم برین ۲۴

فهرست

۶۴ و غیره	وجوب	۱۶۰	نقصان
۱۰۹	درج	۳۳،۳۲	نقطه
۴۴	وصف (ها)	۹۹	نگاهداشت
۳۶،۳۰،۳۹	وضع	۱۴۸	نگران
۴۷	وضعی	۱۰۹،۵	نگرش
۱۴۴،۲۳،۱۴	وهم	۹۶،۲۸	نگرییدن
۵۴،۳۲،۲۲	وهم کردن	۸	نگرییده آمدن
		۱۴۸	نگریستن
۷	هر آینه‌گی بودن	۶۵	نمودن
۹۹،۶۱ و غیره	هر آینه	۱۳۶	نوشدن
۴۵	هست آمدن	۴۳	نوع (ها)
۱۱۹،۷۳،۷۲،۵۳	هست بودن	۵۱،۳۰،۳۹	نهاد
۷۲	هست شدن	۱۳۹،۱۳	نهادن
۶۵،۳۶،۲۴،۸	هستی	۷۱	نیازمندی
۸۶	هستی ده	۲۹	نیروی
۱۶۳،۳۷،۳۵	هشتن، هلبیدن	۱۱۷	نیک
۴۷	همچنانی	۱۱۰	نیکبخت
۲۱،۱۷	همچند	۱۰۲	نیکبختی
۱۶۳،۷۴	هم نیز	۱۴۰،۹۵	نیکویی
۹۷	همیشگی	۱۴۰	نیکویی کردن
۱۰ و غیره	هیولی	۱۱۷	نیکی
		۴۹،۲۳	نیمه
		۲۳	نیمه نیمه
۵۸	یا	۲۳	نیمه نیمه نیمه
۸۰،۷۹ و غیره	یار	۱۴۲	نیوشیدن
۱۴۷،۱۴۶	یافت		
۶۷	یک بدیگر	۶۵ و غیره	واجب
۱۳۳،۵۵،۱۹،۱۴	یکسان	۱۰۰،۶۷ و غیره	واجب الوجود
۴۷،۳۳	یکی	۸۳،۷۶،۷۵ و غیره	واجب الوجودی
۳۳،۸	یکگانگی	۱۱۰،۱۱۴،۱۱۳،۸۹	واجبی
۱۴۲ ح (ا)	یوشیدن	۴۵	واحد

فهرست مندرجات

بخش دوم دانشنامه علائی (علم الهی)

الف - کط	مقدمه مصحح
۱ - ۱۶۵	متن رساله
۱۶۶ - ۱۶۹	فهرست عنوانهای علم برین
۱۷۰	فهرست نامها
۱۷۱	فهرست آیههای قرآن
۱۷۲	فهرست نکات دستوری
۱۷۳ - ۱۸۵	فهرست لغات واصطلاحات
۱۸۶	جدول تصحیحات و اضافات
۱۸۷ - ۱۸۹	فهرست انتشارات انجمن آثار ملی

کتابخانه ابو علی حسین بن عبداللہ بن سینا

Metaphysics
‘Alā’ī’s Encyclopaedia

Written by
Shaykh al-Ra’īs Avicenna

Edited, annotated and introduction

By

Dr. Mohammad Mo’in

Hamadan_IRAN 2004